

HÜKÜMET MÜDAHALELERİ

Doç.Dr.Gülbiye Y. YAŞAR

Dolaysız ve Dolaylı Müdahale

- Dolaysız Müdahale
 - Fiyat Tavanı
 - Fiyat Tabanı
- Dolaylı Müdahale
 - Vergilendirme

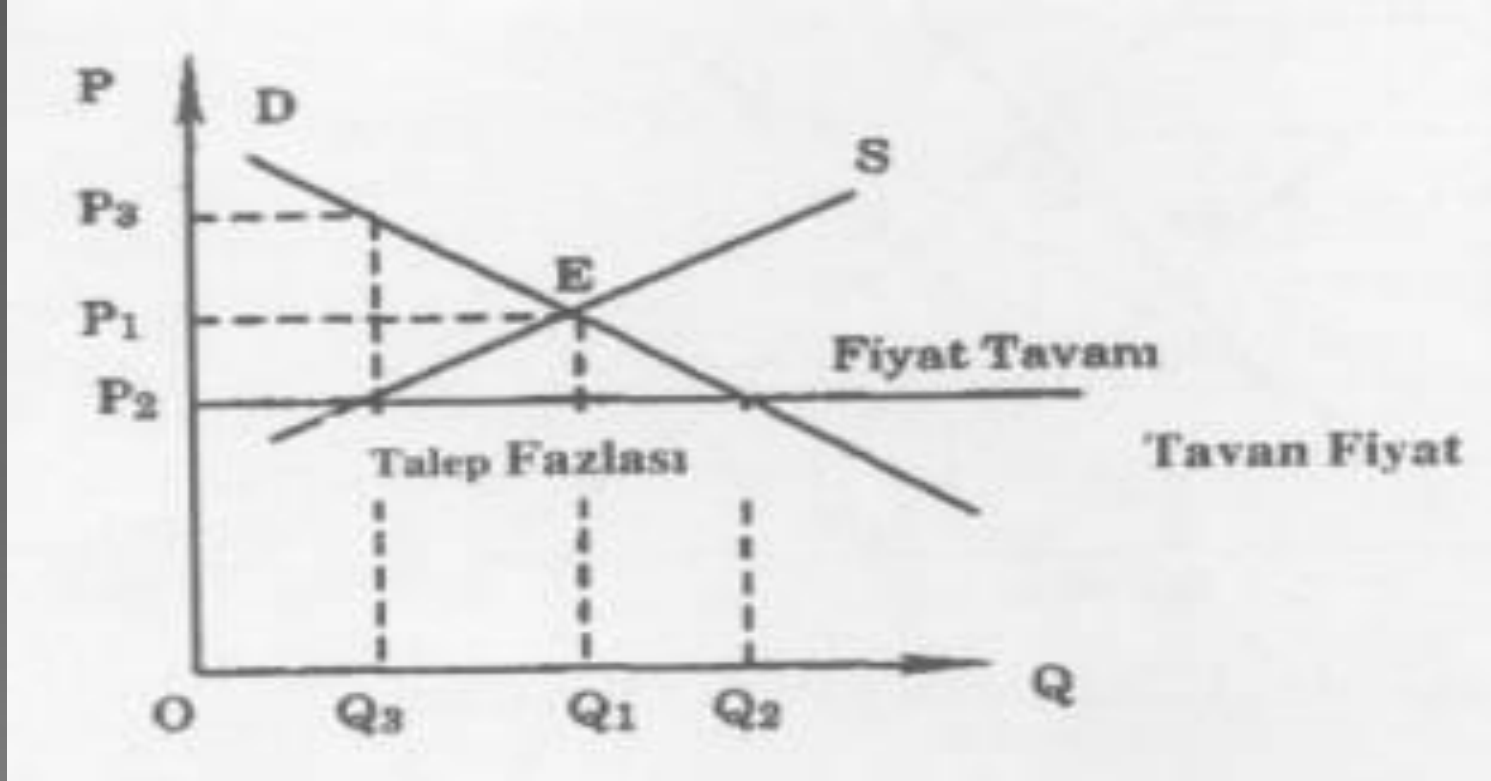
Fiyat Tavanı

- Hükümetin malın piyasada işlem göreceği (alınıp satılacağı) en yüksek fiyatı belirlemesidir.
- Fiyat piyasada oluşan denge fiyatının altında tespit edilir.
- Fiyat tavanı uygulaması Şekil 1 'de gösterilmiştir.

Fiyat Tavanı Uygulamasının Amacı

- Özellikle savaş ve kıtlık zamanlarında tüketiciyi korumak
 - > Bu dönemlerde ürünler azalır
 - > Tüketiciler psikolojik nedenlerle (ileride bu malı bulamayacağı veya fiyatının çok yükseleceği) mala hücum eder veya aşırı stoklama eğilimi doğar
 - > Bu durum FİYATLARI YÜKSELTİR.
 - > Bu durumda devlet, alamayacak durumda olan düşük gelirli grupların zorunlu gereksinimlerini karşılamaları için belirler

Şekil 1: Piyasa Dengesine Müdahale: Fiyat Tavanı

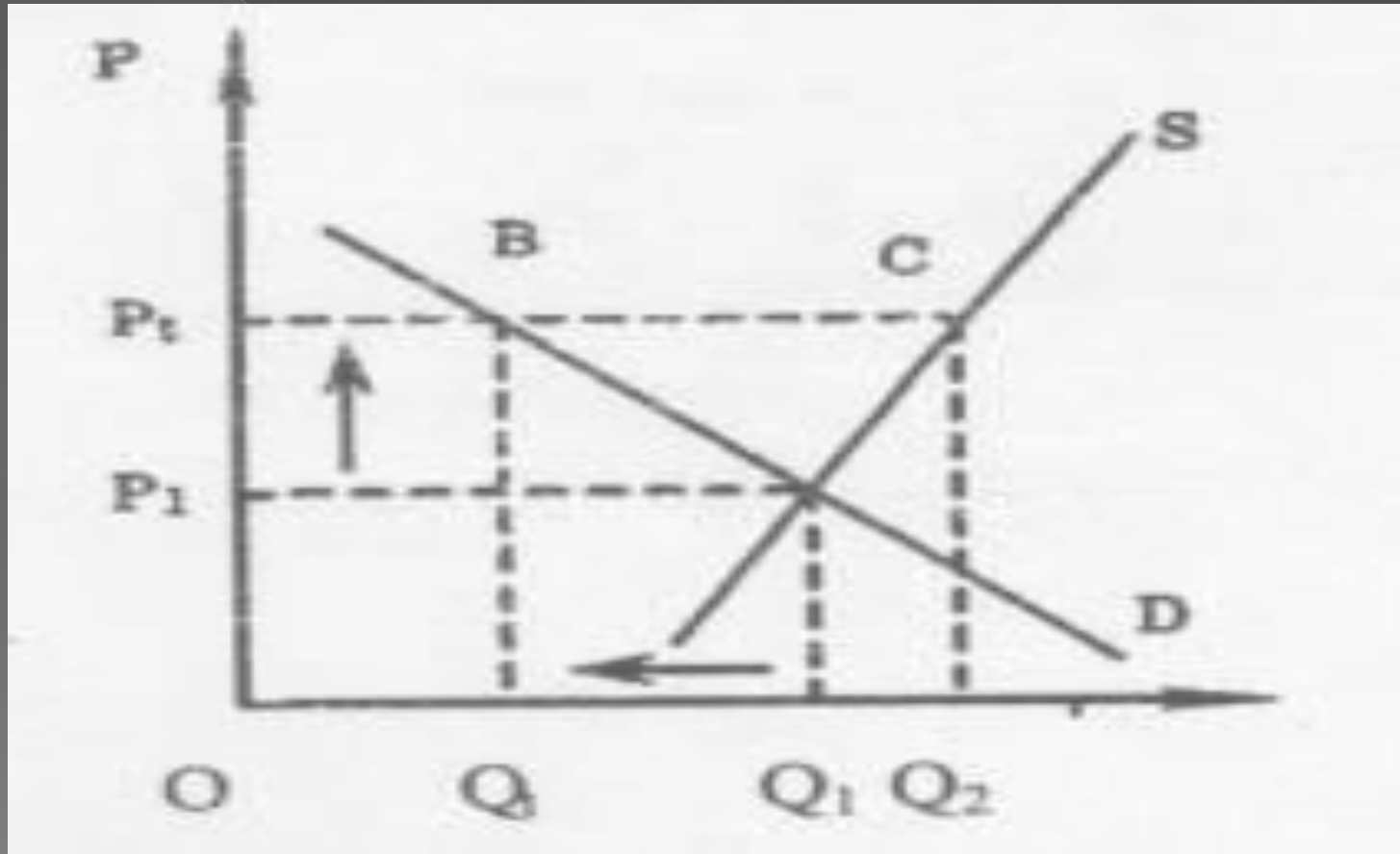
Fiyat Tavanı Uygulamasının Sonuçları

- ◉ Karaborsa
- ◉ Çözüm için seçenekler
 - > İlk gelene hizmet (önce gelen alır)
 - > Devlet malı karneye bağlayabilir (tayın kuponu)
 - > Devlet arzı artırabilir (ithalat vb yoluyla)

Fiyat Tabanı

- Hükümetin malın piyasada işlem göreceği (alınip satılacağı) en düşük (minimum) fiyatı belirlemesidir.
- Amaç;
 - > Çiftçileri (destekleme fiyatları)
ve
 - > İşçileri (asgari ücret) korumaktır

Şekil 2: Fiyat Tabanı: Fiyat Desteği

Vergilendirme

○ Amaç;

- > Hükümet harcamalarını finanse etmek
- > Ekonomiyi düzenlemek
- > Kaynakların dağılımını etkilemek
- > Gelir dağılımını değiştirmek

Vergilendirme

- ◉ Dolaysız vergiler

- > Faktör gelirleri (rant, ücret, faiz, kar) ve servet üzerinden alınır

- ◉ Dolaylı vergiler

- > Mallar için yapılan harcamalar (tüketim) üzerinden alınır

Vergilendirme

◉ Dolaylı vergiler

> Spesifik vergiler

- Birim mal üzerinden alınır
- 1 paket sigara veya 1 litre benzinden alınan vergi gibi

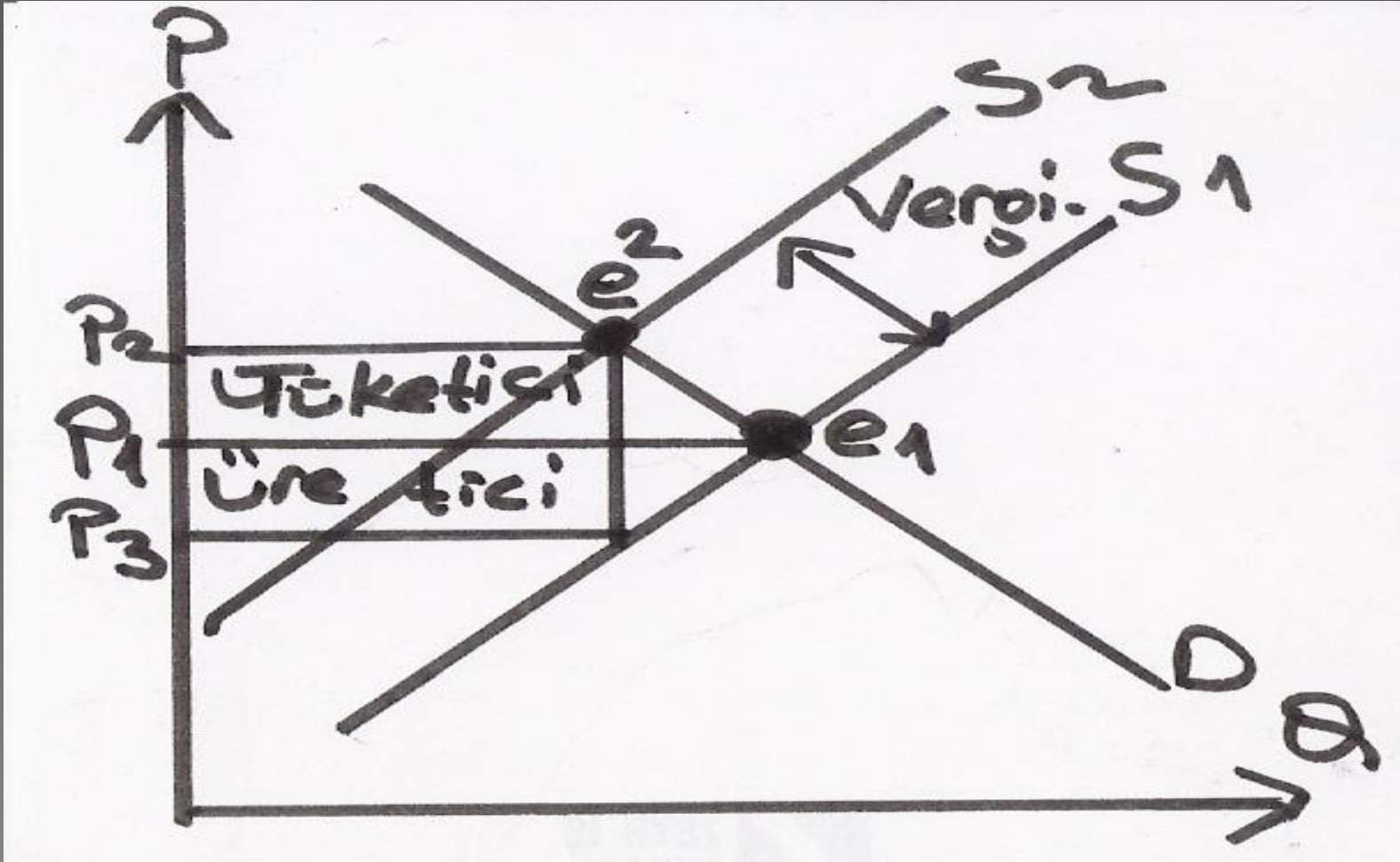
> Ad volarem vergiler

- Malın satış değeri üzerinden alınır
- 1 kilo peynirin satış değeri üzerinden %8 KDV alınması gibi

Vergi Yansması

- Hükümetin mallar üzerinden aldığı verginin üreticiler (saticılar) ve tüketiciler (alıcılar) arasında bölüşülmesine vergi yansması denir.
- Spesifik bir verginin tüketiciler tarafından ödenen kısmı, vergi öncesi piyasa fiyatı ile vergi sonrası piyasa fiyatı arasındaki fark kadardır.
- Verginin üreticiler tarafından ödenen kısmı ise, verginin tüketici tarafından ödenmeyen kısmıdır.

Şekil 3: Vergi yansımaları

Kaynaklar

- ◉ Erdal Ünsal (2010), İktisada Giriş, İmaj Yayınevi, Ankara.
- ◉ Nazım Kadri Ekinci (2010), Modern Mikro İktisat, Efil Yayınevi, Ankara.
- ◉ A. Koutsoyiannis (1997), Modern Mikro İktisat, Çev:Muzaffer Sarımeşeli, Gazi Kitabevi, Ankara.

Teşekkürler..